

Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Sect. IX. Vtrùm idem poßit esse causa sui ipsius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

ignem A, productum à solo Deo, vñ actione totali producere ignem B. tunc poterit ignis B. quasi secundo producere de potentia absoluta ignem A. noua alia actione ab ipso & à Deo orta. Et ratio est, quia recte poterit ignis A, vt productus à solo Deo, per vnam actionem adequatam praeintelligi ad ignem B. & ad productionem secundam sui ipsius ortam ab igne B, quem ipse producit, ita vt illa productione sequent hunc ordinem, vt primo sit productio ignis A. à solo Deo, deinde productio ignis B. ab igne A, & tandem secunda productio ignis A. ab igne B.

Sed dices: Ergo non est vlla ratio ad probandum, non posse Patrem aeternum saltem secundò produci à Filio productò à Patre. Nego consequentiam, quia licet repugnantia non oriatur ex mutua causalitatis contradictione, oritur tamen ex eo, quod secunda productio esset omnino superflua, nec ad aliquid vtilis; ideoque Deo deneganda, quia nihil potest in Deo reperiri superfluum vel otiosum. Eam autem futuram superfluum, inde patet, quia si semel conceditur, vt debet concedi, Patrem aeternum à se ipso perfecte & adequatè habere esse, vt quid illud idem esse producendum est quasi secundò à Filio, cum nihil det Filius Patri, quod ipse à se non haberet antea? esset ergo illa secunda productio superflua.

Hanc solutionem recentiores nonnulli valde acriter reiciunt, sed tenentur tandem ipsi necessariò ad eam confugere, quod euidenter ostendo. Hi enim omnes fatentur libentissimè contra P. Vasquez, eundem effectum diuinitus posse produci per duas actiones totales. Rogo ergo illos, cur non dicunt in diuinis esse duas totales generationes Filij etiam ab eodem Patre? sicut enim ipsi argumentantur contra nos, *non repugnat mutua productio per secundam actionem, ergo datur in diuinis*, ita ego dico contra illos, *sive mutua sive non mutua, non repugnat secunda productio totalis in creatis, ergo datur in diuinis*.

Dices: Secunda est otiosa, si est alia prima totalis. Hoc ego volo, vt venias ad nostram solutionem: sicut enim secunda non mutua repugnat, quia otiosa, ita ob eandem rationem repugnat secunda mutua; & vno verbo, quod tu de secundà totali productione ab eodem principio dixeris, nos dicemus de secundà totali ab ipso effectu. Secundò respondeo, quando effectus procedit à causà per semetipsum sine actione distinctà, non posse vilo modo eum produci duplici actione totali: quia si actualis productio est ipsa essentia effectus, sicut essentia tota est essentialis & necessaria ipsi rei, ita & actio tota est necessaria, ergo non est duplex, quarum qualibet sine alterà sufficiat, ergo nec duplex totalis. Eo autem ipso, quod non possit esse duplex actio, non est locus huic mutuae productioni, quæ tota innititur in duplici actione totali.

Hinc constat Primò, non bene nonnullos recentiores discurrere, qui dicunt, ideo nullam rem posse seipsam producere, vel non posse se mutuo duas causas totales producere, quia actio est ab eis distincta, forte verò vt possent, si sine actione distincta produceretur; cuius rei nullam video rationem. Oppositum autem manifestè debet dici, quia non est locus duplici actioni; quando actio non distinguitur: tunc ergo solum est vni-

ca productio, quam voco *primam negatiuè*, eò quod ante illam nulla præcessit. Primò autem non potest causa à suo effectu vel à se ipsa produci; potest verò, quando est duplex actio, vt ostensum est. Secundò hinc fit, in diuinis repugnare, vt persona producta rursus producat ipsam producentem, aut se ipsam, quia ibi, eò quod productio actualis est essentialis personæ productæ, non est locus duabus actionibus totalibus, & consequenter nec mutuae productioni; & multò minus, vt eadem persona se ipsam producat, quod nota pro Sectione sequenti.

SECTIO IX.

Utrum idem possit esse causa sui ipsius.

Quo ad primam actionem, nihil posse à se ipso produci, est certo certius, constareque à fortiori ex dictis Sectione precedenti. Si enim etiam inter duas res distinctas repugnat mutua productio, quoad primam actionem, quia nihil potest esse prius & posterius alio; à fortiori repugnabit respectu sui ipsius. Est ergo difficultas, utrum ignis v. g. primò à solo Deo productus in instanti A, possit in eodem instanti se ipsum secundò producere, vt de facto contingere in Eucharistia docetur à P. Suarezio, aiente Christum Dominum existentem adequatè per primam actionem à solo Deo, se ipsum producere physice secundò sub speciebus Sacramentalibus.

Negat Vasquez cum nonnullis recentioribus, Primò, quia nihil potest esse subiectum seu forma sui ipsius (quod per se manifestum videtur) ergo nec poterit esse vilo modo causa sui ipsius; quia tam videtur repugnare, se ipsum producere efficienter quàm materialiter. Non vrget hæc ratio: nam materia non potest assumi ad sustentandam materialiter aliam materiam similem, neque vna forma equi ad informandam aliam formam (vt omnes fatentur) & tamen hæc repugnantia non oritur ex defectu distinctionis inter materiam & aliam materiam; ergo, licet non possit materia assumi ad sustentandam seipsam materialiter, non id debet probari ex defectu distinctionis: neque inde debet inferri, non posse assumi ad producendum efficienter seipsam; sicut non potest inferri, eò quod anima rationalis v. g. nō possit nec diuinitus esse forma alterius animæ rationalis, non posse etiam instrumentally producere alteram animam. Et hoc argumentum euidenter est ad hominem contra recentiores eos, qui potentiam obedientialem in ordine ad productionem seu creationem alterius animæ concedunt in qualibet alià. Ratio discriminis inter causam efficientem & materiale esse potest, quia causalitas materialis vel est vnio, vel requirit essentialiter vnionem, quæ non potest esse nisi inter res distinctas; causalitas autem efficiens non requirit vnionem, ideoque rectè videtur posse esse respectu sui ipsius, si aliunde non repugnat.

Arguunt Secundò: Quia si idem posset se ipsum producere, non esset cur negaretur, Patrem aeternum esse productum; posset enim dici, Patrem aeternum, vt existentem à seipso, se ipsum secundò producere. Hoc argumentum solutum est in simili paulò antè, vbi ostendi, eam secundam

dam productionem totalem siue ab eodem principio, siue ab ipso termino producto, non habere locum in diuinis, quod multo magis applicatur ad productionem secundam sui ipsius.

112 Tertiò: Quia causa definitur esse *ad aliud*, ergo nihil seipsum potest producere. Sed contra Primò, quia illud *aliud* ponitur à re ad libitum in differentia causæ. Contra Secundò, quia licet non possit esse causa sui (quia causam tu vocas illam quæ producit aliud à se, vnde probas, non posse seipsum physicè producere, licet ob defectum distinctionis non dicatur causa, quod iam erit de nomine,) certè ex illo modo loquendi non ostenditur mihi repugnantiam in re ipsa.

Quartò: Quia causa debet esse prior in quo suo effectu; sed nihil potest esse prius seipso, ergo neque causa. Respondeo facillè, non esse vllam repugnantiam in eo, quod aliqua res, vt producta per vnā actionem, sit prior se ipsa vt producta per aliam (sicut Sectione præcedenti de duabus causis se quoad secundum esse producentibus, diximus) nec requiri vt ipsa entitas effectus absolutè & simpliciter sit posterior entitate causæ, sed entitate actionis: cumque hæc sint duæ, non repugnat vt effectus sit prior respectu vnus, & posterior respectu alterius, siue tunc causa dicatur prior præcisè respectu actionis, siue etiam respectu effectus, quod multum habet de questione de nomine, de quâ propterea non sum valde sollicitus. Porro doctrinam hanc ipsi aduersarij defendunt, admitrentes eundem effectum posse duplici actione totali à duabus causis produci, & vnā actionem esse priorem alterâ; quo casu certè secunda causa, quandoquidem iam inuenit productum effectum, non potest absolutè dici prior illo, sed præcisè prior actione, quia illum producit. Hoc autem ego dico in præsentia, vbi tamen doctrina tibi non placet.

113 Quintò: Quia sicut hæc denominationes Domini, Regis, patris, &c. sunt ad res distinctas, (neque enim quis potest esse Dominus aut Rex sui ipsius) ita hæc denominatio causæ videtur esse ad aliud. Respondeo, negando paritatem, quia Dominus & Rex debet esse superior, cui ceteri obediunt, ad quod requiritur distinctio voluntatum, vnde nullus potest esse Dominus aut Rex sui ipsius; hanc autem distinctionem requiri etiam inter causam & effectum quoad secundum esse, non potest his exemplis probari; aliunde ergo petenda est repugnantia, vel fatendum id non esse impossibile.

114 Ex ipsi terminis videtur manifestum, producentis & productum esse correlatiua, & consequenter necessariò debere distingui, nec posse idem seipsum producere. Tamen quia non video vllam rationem quâ id efficaciter probetur, & quia, licet actus & obiectum videantur correlatiua, nihilominus potest aliquando idem actus esse obiectum sui ipsius; non audeo improbare sententiam P. Suarezij, imò dum fortius contra illam non video argumentum, eam reputo probabiliorem. In quâ obseruandum est, eam secundam actionem, quâ quis seipsum produceret, necessariò futuram dependentem à primâ, quâ produceretur ab aliâ causâ; vnde illa secunda actio non posset sola subsistere, nec esset adæquata in omni sensu, sicut esset si non à seipso sed ab aliâ causâ distinctâ oriretur.

Hic aduerto, minùs consequenter recentiores nonnullos admittere, Christum esse causam moralem sui ipsius, cum tamen negent, posse physicè aliquid seipsum causare: omnia enim argumenta, quæ contra causalitatem physicam fieri possunt, videntur in causâ morali, hæc enim etiam definitur ad aliud, & etiam est prior suo effectu. Quod enim possunt dicere, causam moralem non immediatè in effectum influere, sed solum quasi allicere Deum vt producat effectum, hoc (inquam) parum prodest, quia in primis difficultas de prioritate per hoc non minuitur, sed augetur; quia si nihil potest esse prius seipso, multò minùs poterit antecedere id quod ipsum antecedit. Deinde, causa moralis est & dicitur causa in suo genere, non solum respectu voluntatis, sed respectu sui ipsius, & tamen non est *aliud à se*, ergo. Tenenda ergo consequentia; & quod de morali affirmas, dicendum de physicâ, vel negandum idem de vtraque.

SECTIO X.

Utrum duæ Cause totales possint simul in eundem effectum influere.

115 NON est sermo de causâ totali in actu primo, id est, de causâ ex se habente virtutem sufficientem in suo genere ad producendum effectum se solâ: certum enim est, posse in hoc sensu simul multas causas totales concurrere ad eundem effectum, attemperando influxum in actu secundo, etiam naturaliter. Deus enim habet virtutem ad producendum se solo ignem, & tamen de facto eum producit simul cum alio igne. Est ergo difficultas, vtrum duæ causæ totales possint simul, qualibet per influxum totalem, & sufficientem ad producendum hic & nunc effectum, etiam ablato altero influxu alterius causæ, simul ambæ concurrere. In hoc sensu duplex potest esse difficultas, alia de potentia ordinariâ, alia de absolutâ.

116 PRIMA CONCLUSIO. De potentia ordinariâ nequeunt duæ causæ totales simul per duas actiones totales in effectum influere. Hæc facillè suadetur, quia vna actio ex illis omnino esset superflua, cum per quamlibet sufficienter & adæquatè effectus reciperet esse: sæpè autem docuimus, naturam à superfluo abhorrire, quod axioma in præsentia certissimum est; vnde quotiescumque duæ causæ totales concurrunt ad eundem effectum naturaliter loquendo, dicendum est, quamlibet concurrere inadæquato influxu. Quo argumento vtitur quidam non satis consequenter ad ea quæ alibi dixi, non esse curandum de multiplicitate entitatum sine necessitate, nisi quando ex multiplicitate sequitur positium aliquod absurdum, quod proculdubio hic non sequitur, etiamsi essent decem actiones totales; oportet ergo istud principium fixum vbique tenere, vt loquamur consequenter.

117 Obiicies: Potest quis propter duos fines totales, v. g. propter sanitatem & propter recreationem, eligere deambulationem; ergo non implicat, etiam naturaliter loquendo, duæ causæ totales respectu eiusdem effectus. Responder P. Suarez, actionem exteriorem ex se non respicere eos